

Bilaga till Dnr 1.3.4-2022-26331

KVALITETSUPPFÖLJNING ASYLSÖKANDE BARN

DEL 1

**ENKÄTUNDERSÖKNING OM HUR BARNETS BÄSTA
OCH BARNETS RÄTT ATT UTTRYCKA SIN ÅSIKT
TOLKAS OCH TILLÄMPAS**

Resultatredovisning och analys

November 2021

Innehåll

Bakgrund.....	3
Om enkäten	3
Om respondenterna – några bakgrundsfaktorer	4
Resultatredovisning.....	5
Respondenterna om trygghet och kunskap i att bedöma och beakta barnets bästa	5
Att beakta/pröva barnets bästa	6
Resursbrist som försvårande omständighet.....	8
Otydlig lagstiftning och/eller konflikt med andra lagbestämmelser som försvårande omständighet	9
Olika intressen att väga vid bedömning av barnets bästa	10
Användning av kunskapskällor för bedömning av barnets bästa.....	11
Att låta barn komma till tals.....	12
Om när det kan vara olämpligt att höra barn	13
Mer om vad som kan försvåra att höra barn	15
Föräldrar som motsätter sig att barn hörs.....	16
Risk för att barn hamnar i en lojalitetskonflikt	16
Tid- och resursbrist	17
Kollegor och interna riktlinjer vanliga kunskapskällor för stöd i samtal med barn.....	18
Om redovisning/dokumentation av hur barnet har hörts i samband med utredningar och beslut om uppehållstillstånd.....	19
Slutsatser	21
Indikationer på möjliga kvalitetsbrister	21
Behov av ärendegenomgång - inriktning	23
Lämpliga åtgärder	24
Barnfokus och god teoretisk kunskap	24
Föränderlig lagstiftning och brist på praxis - tidsåtgången ökar.....	25
Fokus på prövningsnära stöd.....	25
Möjligheten att främja praxisbildning.....	26
Bifynd.....	26

Bakgrund

Rättsavdelningens kvalitetsuppföljning av Barn i asylprocessen består av tre delar, en statistisk analys, en ärendegenomgång och en enkät, som tillsammans syftar till att ge en bred nulägesbild ur barnrättsperspektivet med särskilt fokus på beaktandet av barnets bästa.

Enkätens bidrag blir att lyfta fram hur beslutsfattare i asylprocessens grundprövning uppfattar förutsättningarna för sitt arbete. Hur ser man på sin egen kunskap? Är man trygg i sitt arbete med utredningar och beslutsfattande? Är det något man saknar eller uppfattar som svårt?

Inför och efter att barnkonventionen blev lag den 1 januari 2020, har ett antal olika åtgärder vidtagits för att stärka och lyfta barnrättsperspektivet på myndigheten. Här kan nämnas:

- framtagandet av det rättsliga ställningstagandet om prövning av barns bästa, SR/009/2020
- ett utifrån Barnkonventionen uppdaterat rättsligt ställningstagande om att höra barn, SR/010/2020
- en myndighetsövergripande Barnpolicy
- ett i flera steg utvecklat rutin- och handlägningsstöd med särskilt riktade utbildnings- och uppföljningsinsatser med fokus på prövning/beaktande av barnets bästa.

Det är ännu för tidigt att dra slutsatser i termer av effekter av insatserna. För kort tid har förflutit och inget egentligt jämförelsematerial finns att mäta mot. Däremot är det möjligt att genom uppföljningen ge en nulägesbild som i sin tur skulle kunna utgöra grund för jämförelser framåt i tiden.

Om enkäten

Enkäten skickades ut till totalt 98 respondenter i början av september 2021. Respondenter i enkäten är beslutsfattare på asylprövningsenheter som arbetar med förstagångsärenden. I urvalet har vi fått hjälp av HR-avdelningen och inte minst regionkanslierna med att säkra att de respondenter som fått enkäten idag eller i närtid arbetar med just förstagångsärenden.

Frågorna i enkäten har i stor utsträckning hämtats från den enkät till Migrationsverkets handläggare som genomfördes av Ramböll på uppdrag av Barnkonventionsutredningen 2019¹ (fortsatt kallad Rambölls enkät). Vi har

¹ [SOU 2020:63](#)

sett det som värdefullt att utgå från den tidigare enkäten även om det inte går att göra några egentliga jämförelser med tanke på att enkäterna har genomförts med alltför stor närhet i tid och med andra respondenter. Genom att använda samma utgångspunkt kan båda enkäterna utföra en samlad utgångspunkt för verkliga jämförelser längre fram. Frågorna i enkäten har justerats mot bakgrund av syftet med den nu aktuella uppföljningen – att utvärdera rättslig och processuell kvalitet.

Svarstiden sattes till tre veckor och under svarstiden skickades två automatiska påminnelser ut till de som ännu inte svarat och därtill en extra påminnelse om att besvara enkäten ett par dagar innan svarstiden gick ut. Antalet besvarade enkäter blev till slut 47. Av de 98 beslutsfattare som ingick i urvalet har 12 av olika skäl inte varit tillgängliga i samband med utskicket varför det totala potentiella antalet svaranden bedöms vara 86. Svarsfrekvensen i enkäten landar slutligen på 55%.

Om respondenterna – några bakgrundsfaktorer

Bland de 47 respondenter som besvarat enkäten är den yngsta 29 år gammal och den äldsta 65 år, medelåldern är 42 år. Könsfördelningen bland de svarande är 70 procent kvinnor och 30 procent män. Merparten av de som svarat har arbetat flera år som beslutsfattare. Av de svarande har 30 procent 5 års erfarenhet eller mindre i rollen, 45 procent har 5-10 års erfarenhet, 21 procent mellan 10 och 20 år och 4 procent har arbetat i mer än 20 år. Svaren redovisas i tabellen nedan.

Hur länge har du arbetat som beslutsfattare på Migrationsverket?	Antal	Andel
0-5 år	14	30 %
5-10 år	21	45 %
10-20 år	10	21 %
Mer än 20 år	2	4 %

Sett till utbildningsbakgrund ser vi ungefärligen samma nivå när det gäller högskolebakgrund med akademisk examen som i Rambölls enkät. 89 % har en examen från högskola/universitet. Bland respondenterna i denna enkät är det en något större andel jurister i förhållande till statsvetare, som är de två dominerande kategorierna. Utöver statsvetare och jurister finns också respondenter med annan examen, exempelvis sociologi, freds- och konfliktforskning och kulturgeografi.

Resultatredovisning

Respondenterna om trygghet och kunskap i att bedöma och beakta barnets bästa

Beslutsfattarna som besvarat enkäten känner sig trygga i hur man ska bedöma och beakta barnets bästa i sitt arbete. Av totalt 47 respondenter tycker 44 att de oftast eller alltid känner sig trygga. 6 % (3 respondenter) känner sig sällan trygga. En likartad svarsbild gavs i Rambölls rapport.

Känner du dig trygg i hur du ska bedöma och beakta vad barnets bästa kräver inom utredningar och beslut om uppehållstillstånd?	Antal	Andel
Aldrig	0	0%
Sällan	3	6 %
Ja, oftast	39	83%
Ja, alltid	5	11%

När respondenterna i fritext får beskriva vad hänsyn till barnets bästa innebär för dem i sin yrkesutövning bekräftas bilden av att respondenterna på ett övergripande plan känner sig trygga i såväl sin roll som kunskap om vad hänsyn till barnets bästa kräver. Två teman återkommer; *att* i hela asylprocessen se till barnet som en egen individ med egna rättigheter och egna förutsättningar och *att* säkra att det enskilda barnet kommer till tals.

Några exempel från fritextsvaren lyder:

”att i alla handläggningsåtgärder och beslut som rör ett barn reflektera över vad som är barnets bästa och om möjligt även handlägga/fatta beslut i enlighet med vad som bedöms som barnets bästa.”

”Att se barnens egna skäl, ta in barnspecifik landinformation och så långt det är möjligt få fram information om barnets unika situation här liksom vid en framåtsyftande bedömning vid en utvisning. Göra en bedömning av föräldrarna eller föräldrarnas möjlighet att tillvarata barnets grundläggande behov vid ett återvändande.”

”Att barnet ses som en egen individ och inte bara som en del av exempelvis en familj, att barnets behov och intressen beaktas under hela handläggningen/prövningen.”

”Det är en viktig del och uppgift att synliggöra barn och ta hänsyn till deras bästa såväl under handläggningen av ärendena men även vid den framåtsyftande bedömningen vid beslut i ärendena för vad som kan vara just för barnets/barnens bästa så att barn inte enbart blir en "bihang" och hamnar i skuggan av föräldrarna/medföljande vuxna som oftast bär skyddsskäl och får mest fokus under prövningen men det är viktigt att även barnens bästa genomgående under prövningen beaktas då även barnen kan ha egna skäl och behov som inte nödvändigtvis har med föräldrarnas skäl eller "bästa" att göra.”

”(att) ge barnet de bästa förutsättningar att komma till tals, lyssna på barnet, ta reda på vad som är barnets bästa och beakta det vid prövningen”

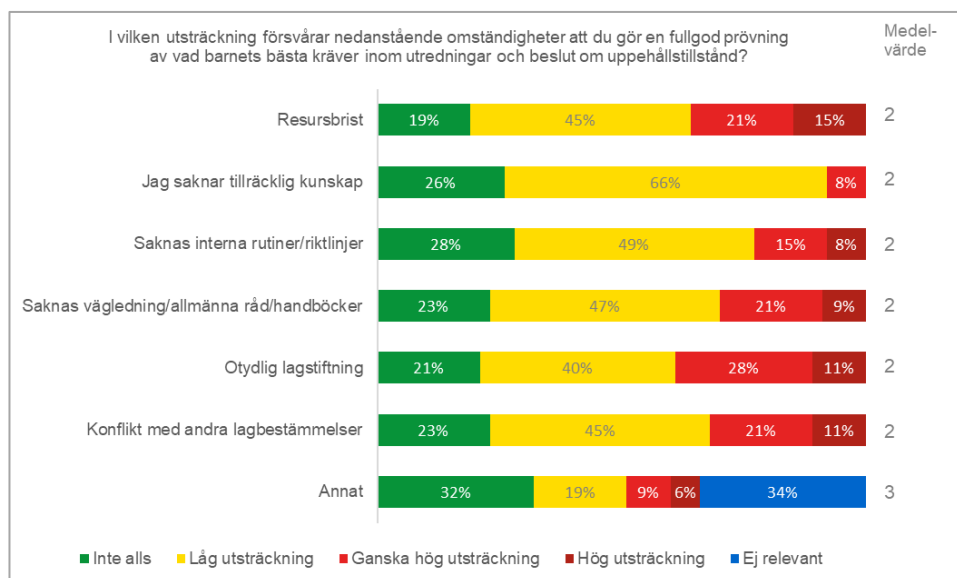
Sammantaget är bedömningen att fritextsvaren uppvisar en både allmän kunskap om och förståelse för innebörden i vad hänsyn till barnets bästa innebär i förhållande till asylprocessens olika moment. Inte minst ger svaren utifrån ett samlat perspektiv uttryck för en hög grad av medvetenhet om de avvägningar och balanspunkter som är centrala delar av asylprocessen för barn.

Den inledande och övergripande frågan om kunskap och trygghet kopplat till beaktande/prövning av barnets bästa följs av mer specifika frågor om svårigheter/utmaningar som respondenterna identifierar att *faktiskt* beakta/ta hänsyn till barnets bästa och, där det är påkallat, att också göra en prövning av barnets bästa i samband med beslutet.

Frågorna utgår huvudsakligen från två centrala teman i beaktande/prövning av barnets bästa. Det första fokuserar vad som upplevs kunna försvåra vad gäller att beakta/pröva barnets bästa. Det andra rör sig med samma frågeställningar kring muntlighet med barn och hur respondenterna ser på möjligheter/begränsningar för barn att komma till tals och i förlängningen att barns egna asylskäl kan identifieras. Som särskild del i respektive frågeavdelning ställs också frågor om var respondenterna inhämtar den kunskap de behöver i sitt arbete.

Att beakta/pröva barnets bästa

När respondenterna tillfrågas om vad som försvårar beaktandet av barnets bästa är det faktorerna *resursbrist, otydlig lagstiftning och/eller konflikt med andra lagbestämmelser* som tycks utgöra de största utmaningarna. Respondenternas skattningar framgår i sin helhet i diagrammet nedan.

Medelvärdet har beräknats utifrån att "Inte alls" = 1, "Låg utsträckning" = 2, "Ganska hög utsträckning" = 3 och "Hög utsträckning" = 4. Svarsalternativet "Ej relevant" har uteslutits från medelvärdet.

Efter skattningen av det som uppfattas som försvårande omständigheter följer uppföljande fritextfrågor som ger en möjlighet för respondenterna att utveckla och reflektera kring sina val/skattningar.

Innan vi ser på de svårigheter som i första hand identifieras av respondenterna är en kommentar kopplad till alternativen egen kunskap och brist på rutiner/riktlinjer viktig. När det gäller förhållandet till den egna kunskapen uttrycker en majoritet av respondenterna en stark grundläggande trygghet. Mer än 90% anger att brist på kunskap i låg utsträckning eller inte alls försvårar för dem i sin yrkesutövning. När det så gäller tillgången till interna rutiner/riktlinjer bedömer likaså drygt 75% av respondenterna, att de i låg utsträckning eller inte alls saknar sådana.

Med detta sagt, finns bland de knappa 25 procent som *menar* att brist på rutiner och/eller vägledning i hög eller ganska hög grad försvårar en fullgod prövning, en efterfrågan på *tydligare* stöd.

Den sammantagna bilden pekar alltså åt flera håll. De svarande ger uttryck för stor trygghet i den egna kunskapen. Majoriteten av de svarande, uttrycker heller inte brist på rättslig styrning, rutiner och/eller annan vägledning, men bland de 25 procent som *gör* det är det i *tillämpningen* som ytterligare stöd/styrning efterfrågas.

Här finns en röd tråd som också återfinns i relation till otydlig lagstiftning och konflikt med andra lagbestämmelser, där det som saknas eller efterfrågas är ett mer tillämpat stöd än det man uppfattar sig ha. Exempel på vad som efterfrågas är checklistor, exempelbeslut, coachande arbetssätt vid och mellan enheter. Här ser vi en viktig signal att fånga upp, inte minst ur ett kompetensutvecklingsperspektiv; att få mer utrymme/bättre verktyg för att i den individuella tillämpningen bli tryggare i de avvägningar som ska göras. En respondent uttrycker det så här:

”De allmänna råd och vägledning som finns är väldigt allmänt hållna. Detta försvårar särskilt för nyblivna handläggare att ta till sig informationen. Mer konkreta och greppbara exempel på hur prövning av barnets bästa ska ske behövs.”

Resursbrist som försvårande omständighet

Av de 36 procent som svarat att resursbrist i ganska hög grad eller i hög grad påverkar/hindrar prövning av barnets bästa, är det vid närmare påsyn resursen tid som anses utgöra den stora utmaningen. Vi ser en tydlig återkoppling i fritextsvaren att tidsramar och förutsättningar att anpassa dem till individuella behov upplevs som begränsade. En risk som flera respondenter ytterst beskriver är att den kvalitét man i sitt arbete eftersträvar i vissa fall kan vara svårt att helt förverkliga:

”Med anledning av att tiderna för utredning är för korta för att på ett bra sätt hålla samtal med barn finns det sällan egna skäl att ta hänsyn till i ett beslut.”

”Det ges inte tid att bygga ett förtroende hos barnet och att utreda deras situation fullt ut utan (det) blir mer som att bocka av för att visa att vi beaktat barnets bästa.”

En av respondenterna lyfter också att det tydligare och starkare fokus på prövning/beaktande av barnets bästa, som är en central del i de senaste årens utveckling av både den rättsliga styrningen och utvecklat metod och handlägningsstöd har skapat nya arbetsmoment men att ramar och produktionsmål inte anpassats i motsvarande grad:

”Att skriva om barnets bästa i beslutet samt anteckna i varje del av handläggningen, vilken hänsyn som tagits till barnets bästa är mycket tidskrävande. Detta har, så vitt jag vet, inte tagits hänsyn till när

verkets årsmål bestämts. Införandet av mer omfattande prövning/hänsyn till barnets bästa under handläggning/beslut borde möjligen ha resulterat i ett lägre ställt mål vad gäller antal beslut/förväntade moment i veckan. Det bör inte införas nya krav på mer omfattande prövning utan att målen redigeras.”

Reflektionen adresserar den konflikt som även lyftes fram av Barnkonventionsutredningen där mellan å ena sidan utrymmet för utredning i termer av tid , å andra sidan vikten av att *komma* till beslut. Den samlade bilden från de 17 fritextsvaren är en påminnelse om att konflikten fortsatt är närvarande. Så här skriver ytterligare en av respondenterna:

”Inte sällan har vi för kort utredningstid och fokus läggs på föräldrarnas samtal. Även om det inte uttalas direkt sägs det mellan raderna av ansvariga för utredningsbokningarna att det inte är en effektiv handläggning att lägga ned den extra tid som behövs för att tala med barnet/barnen i en familj. Vid exempelvis bokning av asylutredning eller muntlig komplettering.”

Otydlig lagstiftning och/eller konflikt med andra lagbestämmelser som försvårande omständighet

Bland dem som svarat att otydlig lagstiftning och/eller konflikt med andra lagbestämmelser utgör ett hinder i prövning av barnets bästa, framkommer flera teman vid vår analys.

Barnets bästa och vad det *betyder* återkommer i flera svar. Barnets bästa upplevs som på en gång tydligt *och* undflyende. Inte minst när det skall appliceras i det egna arbetet med att fatta beslut i asylärendet:

”Barnets bästa enligt definitionen i barnkonventionen är inte ett helt entydigt begrepp vad gäller hur det ska tolkas i praktiken. Barnets bästa är inte alltid att stanna i Sverige nej, men man kan hamna i svåra bedömningar vid avväganden i en 5:6-bedömnng. Där behövs praxis som guide helt enkelt.”

”Lagstiftaren är inte tydlig med vad barnets bästa innebär.”

Barnkonventionen som svensk lag i relation till den mer specifika utlänningslagen innebär utmaningar på flera sätt och utgör ett andra återkommande tema. Prövningen med avväganden mellan å ena sidan Barnkonventionen och å andra sidan utlänningslagen upplevs i flera av

respondenternas fritextsvar som osäkert och svårt. Bristen på praxis påtalas av flera respondenter, här ett exempel:

”Praxis allt för generell för att ge god vägledning vilket resulterar i olika utfall.”

Det är alltså när det enskilda ärendet och det enskilda barnets situation skall vägas mot kraven i utlänningslagen för att bevilja uppehållstillstånd som det blir svårt. Det är återigen inte den grundläggande teoretiska förståelsen av lagtexterna som är utmaningen för beslutsfattarna, det är när den bryts ner till det enskilda beslutet som otydlighet/friktion/kollision kan uppstå:

”Barnkonventionen är svensk lag. Otydligt hur alla dessa artiklar ska påverka bedömning i ett enskilt ärende.”

”Portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL är allmänt hållen. Vad är bäst för barnets utveckling och ”bästa i övrigt”. Vad är innebörden (i) att det ”särskilt ska beaktas”? Hur tungt väger det i förhållande till övriga intressen(?)”

En respondent menar i sitt svar att den upplevda konflikten i lagstiftningen i själva verket går djupare än till enskilda skrivningar utan mer handlar om en grundläggande konflikt mellan konventionstext och speciallagstiftning:

”Den generella tendensen att vi rör oss mot en mer restriktiv migrationsrätt (t.ex. TUT istället för PUT) och särlagstiftning som är väldigt tydlig med att lyfta fram barnet i processen. Krocken med att synliggöra barnet och barnets behov och den generella restriktivare tendensen.”

Olika intressen att väga vid bedömning av barnets bästa

På frågor i enkäten om *vad* som läggs in i bedömningen av barnets bästa och vilka andra specifika intressen som barnets bästa vägs mot följer svaren väl vad som framkom även i Rambölls rapport. Som framgår av tabellen nedan använder sig således majoriteten av handläggarna av vad barnet sagt som ett av flera intressen i bedömningen av vad barnets bästa i övrigt kräver.

Sammantaget anger en mycket stor majoritet av de svarande att barnets hälsa och utveckling viktas som ett av flera intressen, även om de svarsalternativ som föreligger visar att man kan se olika på *hur* tungt barnets bästa väger i förhållande till de intressen som det ska vägas emot. 3 av 44 respondenter svarar nej på frågan om man beaktar andra intressen än barnets hälsa och utveckling vid bedömningen av vad barnets bästa kräver.

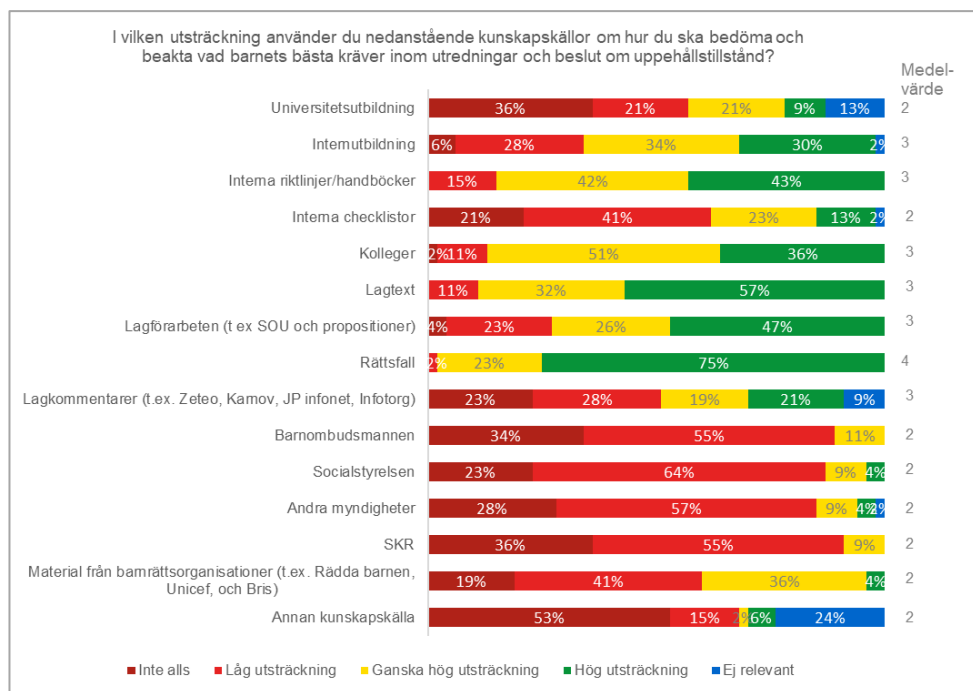
Beaktar du andra intressen än barnets hälsa och utveckling vid din bedömning av vad barnets bästa kräver? (välj det påstående som stämmer bäst överens)	Antal	Andel
Nej	3	6 %
Ja, barnets hälsa och utveckling viktas som ett av flera intressen	19	40 %
Ja, barnets hälsa och utveckling viktas mot andra intressen och väger tungt	18	38 %
Ja, men barnets hälsa och utveckling blir oftast avgörande	7	15 %

När respondenterna får möjlighet att utveckla sina tankar i fritext växer en bred och komplex väv av aspekter fram. Svaren anknyter också här tydligt till vad som framkom i Rambölls rapport. Kopplat till utveckling och hälsa lyfter respondenterna fram barnets situation dels i Sverige och dels i hemlandet, det sociala sammanhanget med familj och släkt, anknytningen och anpassningen till Sverige utifrån ålder, skolgång, fritid. Mot, eller i relation till barnets situation, står de andra intressen som barnets bästa vägs emot vid proportionalitetsbedömningarna, som statens intresse att upprätthålla en reglerad invandring och föräldrar som vägras uppehållstillstånd på uteslutande grund.

Användning av kunskapskällor för bedömning av barnets bästa

När enkätens respondenter får frågan var de söker kunskap/information som stöd i sitt arbete utgör rättsfall, lagtext, förarbeten/propositioner, interna riktlinjer/rutiner samt även interna utbildningar de mest frekvent nyttjade källorna. Kolleger utgör också en tydlig och viktig resurs. I frågans olika valbara alternativ saknas källan landinformation. Av de som svarat ”annat” i tabellen nedan framkommer att det är just landinformation som dessa respondenter avser.

Övriga externa källor, såsom andra myndigheter eller SKR används i liten utsträckning, medan material från barnrättsorganisationer som Unicef, Bris och Rädda barnen spelar en något större roll.

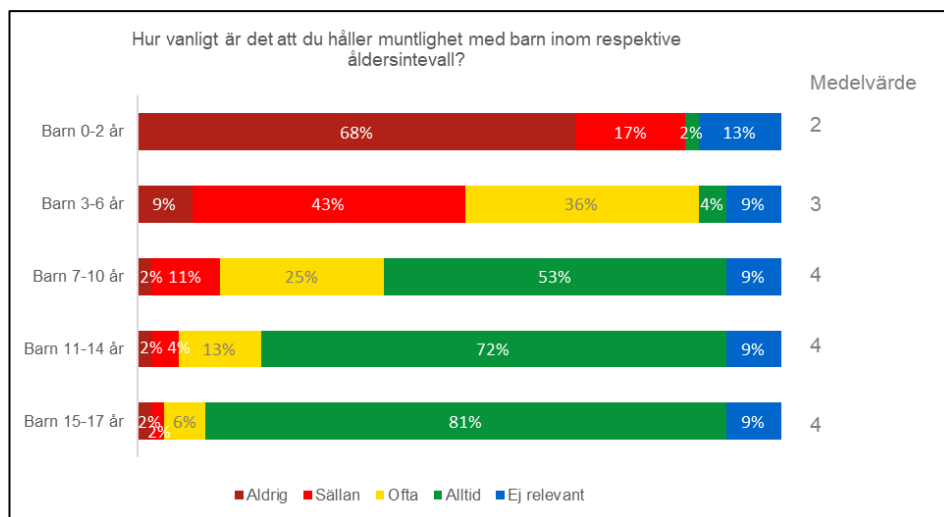
Medelvärdet har beräknats utifrån att "Inte alls" = 1, "Låg utsträckning" = 2, "Ganska hög utsträckning" = 3 och "Hög utsträckning" = 4. Svarsalternativet "Ej relevant" har uteslutits från medelvärdet.

Att låta barn komma till tals

Enkätens andra stora frågeområde rör sig kring frågor om muntlighet med barn. Frågorna avser bland annat i vilken utsträckning barn hörs utifrån ålder, vilken roll åldern men även andra faktorer har för möjligheten eller svårigheten att prata med barn och hur man i sin yrkesutövning förhåller sig till dessa. I enkäten ställs även frågan hur det som kommer fram i muntlighet med barn påverkar beslutsfattandet.

Att hålla muntlighet är en central del och en förutsättning i beaktandet/prövningen av barnets bästa. Samtidigt är faktorerna som spelar in många och inte sällan uttryck för komplexa situationer i den faktiska utredningssituationen. Detta speglas tydligt i fritextsvaren.

I tabellen nedan redovisar respondenterna inledningsvis i vilken utsträckning som muntlighet hålls med barn utifrån ålder, där barn är kategoriserade i 5 åldersspann från 0 till 18 år.

Medelvärdet har beräknats utifrån att "Aldrig" = 1, "Sällan" = 2, "Ofta" = 3 och "Alltid" = 4. Svarsalternativet "Ej relevant" har uteslutits från medelvärdet.

Inte oväntat är ålder en starkt påverkande faktor för när respondenterna genomför muntlighet med barn. Ju äldre barnet är, desto vanligare är det att muntlighet med barnet genomförs. Samma bild framkom i Rambölls rapport.

Även om det är positivt att majoriteten av respondenterna uppger att man hör barn från låg ålder är det värt att notera att det finns ett fåtal som inte gör det. Av tabell och fritextsvar framgår bland annat att 8 procent av de svarande aldrig hör barn i åldersspannet 3-6 år och att en respondent inte brukar höra barn i familj under 13 år. Barn har rätt att komma till tals och ålder bör inte ensamt vara en avgörande faktor för när vi väljer att inte höra barnet (såvida det inte rör sig om spädbarn). Att inte höra ett barn som är under 13 år innebär dels att barnet inte får sina rättigheter tillgodosedda men också att vi riskerar att missa skyddsskäl som kan vara avgörande för utgången i ärendet.

Om när det kan vara olämpligt att höra barn

Åldern är också en av de vanligast förekommande förklaringarna i fritextsvaren på frågan om när/i vilken typ av situation som det kan vara olämpligt barn hörs. Här skiftar förvisso bedömningen mellan olika respondenter vid vilken åldersgräns som det kan vara förenat med svårigheter att ha ett samtal med barnet. Vissa menar 2 år som en nedre åldersgräns, andra nämner 5 år. Det mest viktigaste i svaren är dock att bedömningen utgår från en individuell situation med individuella förutsättningar, som dessutom ofta är komplex.

Utöver åldern lyfter respondenter således också *andra* faktorer som kan göra det olämpligt att höra barnet. Bland dessa finns funktionsnedsättning, psykisk och/eller fysisk ohälsa samt barnets och/eller föräldrarnas ovilja att barnet hörs:

”när barnet själv inte vill höras”

”Om barnet inte kan kommunicera pga funktionshinder. Om barnet inte vill. Om föräldern inte vill att vi ska prata med barnet.”

I fritextsvaren blir det tydligt att *principen* om barns rätt att komma till tals är både väl känd och förankrad, något som respondenterna ser som principiellt viktigt. Respondenterna identifierar flera aspekter som spelar in men är också tydliga med att det är fråga om undantagssituationer som krävs för att göra avsteg från att barnet hörs/ska höras. Här följer ytterligare några exempel:

”Om barnet är för litet. I annat fall anser jag det aldrig olämpligt att ett barn hörs även om vissa frågor kan vara olämpliga att ta upp vid muntlig utredning med ett barn.”

”Fysiskt och psykiskt hälsotillstånd, i övrigt alltid om barnet vill.”

”När barnets ålder eller andra förutsättningar (ex. sjukdomstillstånd) inte medger att muntlighet genomförs, eller medför att barnet sätts i en situation där "obehaget" av en muntlig utredning överväger vikten av de uppgifter vi kan få fram.”

”I princip aldrig. Ev. om barnets låga ålder gör det svårt att tala med eller om barnet inte alls lärt sig tala.”

I *några* av fritextsvaren tycks innebörden av begreppet olämpligt snarare beskriva svårigheter att höra barnet än att det skulle vara direkt olämpligt. Gränsdragningen mellan vad som är svårt och vad som är olämpligt är inte alltid enkel, vilket kan exemplifieras med följande två svar:

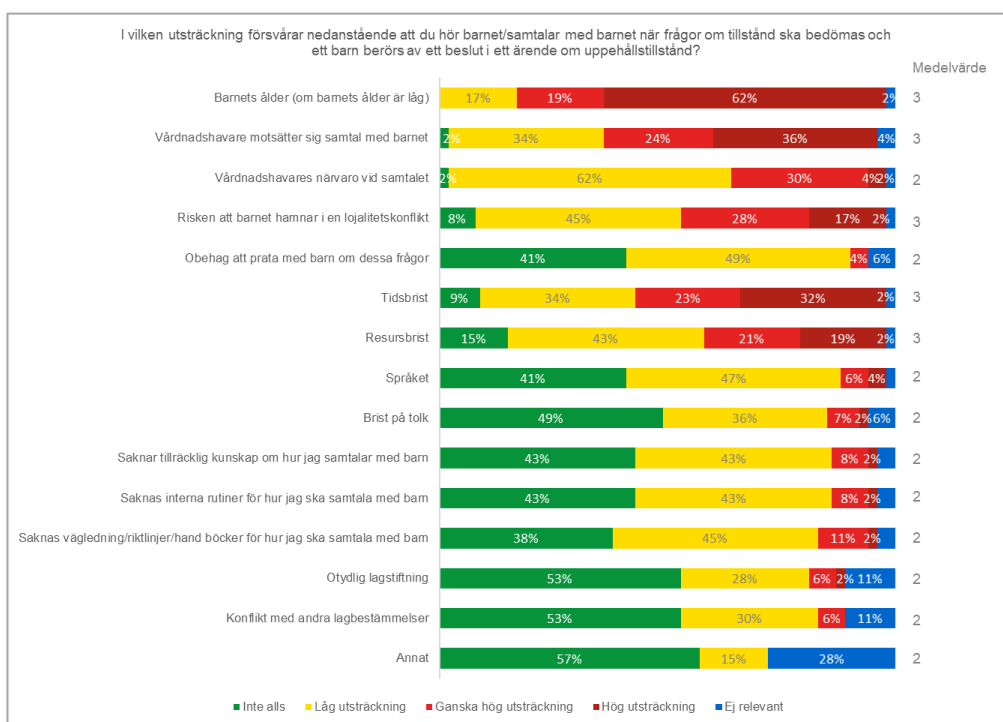
”Jag anser att det är olämpligt att ett litet barn mellan 3-6 år hörs när frågor om tillstånd ska bedömas. Man vill ju inte oroa barnet i onödan.”

”Då barnet riskerar att hamna i en intressekonflikt mellan föräldrarna exempelvis.”

Mer om vad som kan försvåra att höra barn

På samma sätt som när det gällde bedömningar har vi i förhållande till att höra barn ställt frågan om vad och i vilken utsträckning olika faktorer upplevs som försvårande.

I respondenternas skattning av olika faktors betydelse bekräftas låg ålder som den faktor som starkast påverkar möjligheten att höra barn, ca 80 % anger att detta i ganska hög eller i hög utsträckning försvårar möjligheten att höra barn. Att föräldrar motsätter sig att barnet hörs, risken för barnet att hamna i lojalitetskonflikt och tidsbristen är också faktorer som i relativt hög grad negativt påverkar förutsättningarna att låta barnen komma till tals. Svaren redovisas i sin helhet i diagrammet nedan.

Medelvärdet har beräknats utifrån att "Inte alls" = 1, "Låg utsträckning" = 2, "Ganska hög utsträckning" = 3 och "Hög utsträckning" = 4. Svarsalternativet "Ej relevant" har uteslutits från medelvärdet.

I de uppföljande fritextfrågorna har respondenterna här återigen fått möjlighet att utveckla sina reflektioner kring de faktorer som de angett som utmaningar/svårigheter.

Utöver *vad* som kan vara svårigheter och vad de innebär har vi här också frågat om *hur* man kan hantera/arbota med dem.

Föräldrar som motsätter sig att barn hörs

Hur vanligt det är att föräldrar motsätter sig att barn hörs besvaras förvisso inte av enkäten. Intrycket är dock att det *inte* är vanligt förekommande och att när det förekommer är av vikt att förklara syftet och att på flera olika sätt positivt påverka och skapa den tillit som behövs för att samtal med barnet/barnen ska kunna äga rum. Tre av respondenterna beskriver det så här:

”Jag försöker förklara för föräldrarna vad syftet med samtalet är. Då brukar föräldrarna ändra sin uppfattning. Om föräldrarna fortfarande är ovilliga brukar jag fråga om det finns någon särskild anledning till deras ovillighet. Jag brukar även förklara att det går bra att de sitter med i rummet om det är så att de är oroliga för att barnet blir stressad. Om de fortfarande är ovilliga så är jag uppmärksam på hur barnet agerar tillsammans med föräldrarna i t ex väntrummet. Om det är någon indikation på att barnet inte mår bra görs en orosanmälan till socialtjänsten.”

”I möjligaste mån försöka prata med barnet ändå, förklara för vårdnadshavare vikten av att barnet får utöva sin rättighet att göra sig hörd och ta in barnets egen åsikt om hen vill höras eller inte. Nytt försök om det inte blivit något samtal till stånd vid ett enskilt tillfälle.

”det händer väldigt sällan, nästan aldrig. Jag försökte förtydliga själva syftet med att prata med barnet för vårdnadshavaren. Om jag fattar misstankar om varför oviljan finns har jag någon gång upprättat anmälan om barn som far illa.”

Risk för att barn hamnar i en lojalitetskonflikt

Risken för att barnet hamnar i en lojalitetskonflikt lyfts av flera som en fråga att hantera, utmaningarna är flera och inbördes komplexa.. Nedan ett par exempel från beslutsfattarnas fritextsvar:

”Om barnets berättelse skiljer sig avsevärt från vårdnadshavarens blir det problematiskt.”

”Barnet förväntas svara på ett visst sätt av sin förälder som är närvarande.”

”Barnet kan säga saker som strider emot det vad föräldrarna har sagt. Det som barnet säger kan ge anledning att tvivla på föräldrarnas uppgifter om familjens skyddsbehov. Det skulle kunna hända att föräldrarna blir arga på barnet när de får reda på vad barnet har sagt.”

”Man kan aldrig veta vad barnet fått till sig att det får berätta innan ett samtal, men kan tänka mig att barn lätt kan hamna i lojalitetskonflikter, t.ex. om en av föräldrarna utgör en del av hotbilden. Föräldrar vill också ofta vara med under samtal, vilket kanske gör att barn inte vågar öppna sig.”

Utrymmet för *fördjupande* reflektioner är förvisso, sett till utrymmet, begränsat även i fritextsvaren. De riktade frågorna styr också lätt mer mot problembeskrivningar än strategier för att lösa dem. Med detta i beaktande utgör de öppna reflektionerna i enkäten dock en viktig påminnelse om de svåra avvägningar som ligger i utredningsarbetet och att detta fortsatt är en fråga där även erfarna beslutsfattare ger uttryck för osäkerhet.

Tid- och resursbrist

När 26 av respondenterna särskilt kommenterar tids-/resursbristen som ytterligare en av de större utmaningarna blir det tydligt hur de olika svårigheter som beslutsfattarna i enkäten identifierar som betydelsefulla är nära förknippade med varandra. Vi anser att beskrivningarna i enkätsvaren antyder att medarbetarna å ena sidan har kunskapen/vetskapen om vad som är rätt och vad som ska göras, men att de å andra sidan inte alltid har möjlighet att faktiskt utföra det som ska göras. Även om vi ska vara försiktiga med att dra allt för långtgående slutsatser utifrån ett begränsat enkätunderlag anser vi att detta är en oroande iakttagelse som därför behöver lyftas fram. Några exempel från beslutsfattarnas fritextsvar avseende tids- och resursbrist följer nedan.

”Om asylutredning med föräldrarna är tidskrävande blir inte mycket tid över till barnen.”

”Föräldrarnas samtal upptar all tid. Tiden är för kort för att hinna utreda barnen ordentlig(t).”

”För att kunna höra barnet/barnen behövs oftast en utredning till bokas in och det utrymmet finns inte. Beaktas inte i planeringen för utredningar.”

”Vi pratar med föräldrarna först och det finns inte alltid mycket tid kvar att prata med barnen. Att boka muntlig komplettering för att prata med mindre barn är ibland inte prioriterat, även om vi ska göra det.”

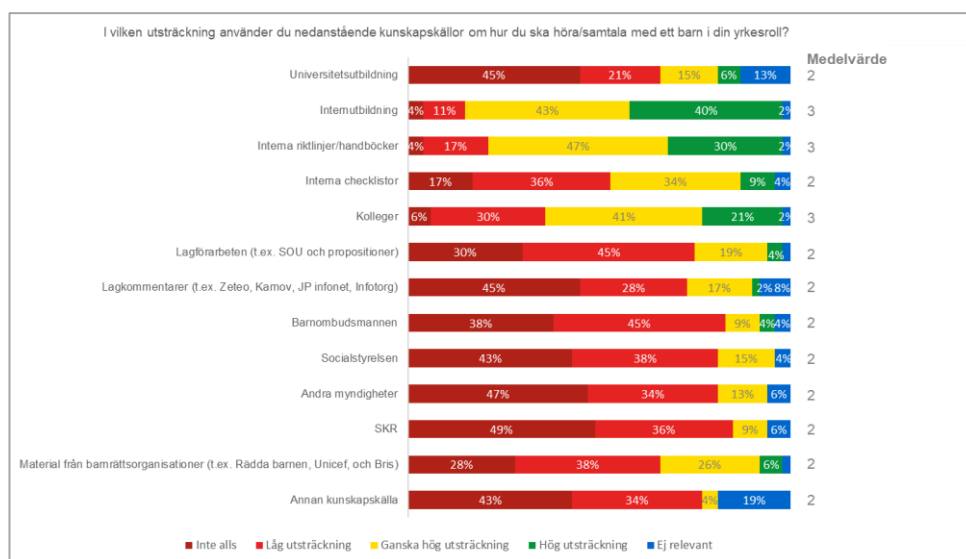
”Vi gör sällan muntliga kompletteringar om vi inte hunnit med att prata med barnen och detta är ju en resursfråga.”

”Det kan vara när en hel familj kallats till utredning. Oftast utreds föräldrarna grundligt, men mindre tid avsätts i regel för att utreda barnen, detta är givetvis helt beroende på barnets ålder.”

Kollegor och interna riktlinjer vanliga kunskapskällor för stöd i samtal med barn

I likhet med svaren på frågan om kunskapskällor för stöd vid bedömningen av barnets bästa, är det när det gäller samtal med barn, i första hand, interna utbildningar, interna riktlinjer och handböcker som utgör de huvudsakliga kunskapskällorna. Dialog och utbyte med kollegorna med utrymme för ett coachande lärande utvecklas också i flera av fritextsvaren. Lagförarbeten och rättsliga kommentarer spelar en mindre roll i frågan om stöd för samtal med barn jämfört med svaren i förhållande till prövningen/beaktandet av barns bästa.

De kunskapskällor som nyttjas i påtagligt låg utsträckning är delvis desamma som de vi såg när det gällde beaktande av barnets bästa; Externa aktörer i form av andra myndigheter och SKR, används i påtagligt låg utsträckning medan barnrättsorganisationer och ”annat” (kan t ex vara forskning eller mer personliga erfarenheter av barn) nyttjas i något högre utsträckning, dock på relativt sett låga nivåer. Resultatet presenteras i sin helhet i diagrammet nedan.

Medelvärdet har beräknats utifrån att ”Inte alls” = 1, ”Låg utsträckning” = 2, ”Ganska hög utsträckning” = 3 och ”Hög utsträckning” = 4. Svarsalternativet ”Ej relevant” har uteslutits från medelvärdet.

I anslutning till frågorna om kunskapskällor ställs i enkäten också en specifik fråga med fokus på vägledning när det gäller att höra/prata med ett barn med funktionsnedsättning. Här uttrycker respondenterna en närmast total brist på vägledning/stöd. Se tabell nedan.

Har du tillgång till vägledning när det gäller att höra/samtala med ett barn med en funktionsnedsättning?	Antal	Andel
Ja	4	8 %
Ja, för vissa funktionsnedsättningar	6	13 %
Nej	12	26 %
Vet ej	25	53 %

Om redovisning/dokumentation av hur barnet har hörts i samband med utredningar och beslut om uppehållstillstånd

Enkäten avslutas med en flervalsfråga om hur respondenterna redovisar olika aspekter kopplat till muntlighet, i utredningar och beslut om uppehållstillstånd.

Vad av nedanstående redovisar du oftast i utredningar och beslut om uppehållstillstånd? (Du kan välja flera alternativ)	Antal	Andel
Om jag inte hört/haft ett samtal med barnet	39	83 %
Varför jag inte hört/haft ett samtal med barnet	39	83 %
Tid när samtalet med barnet ägde rum	34	72 %
Plats som samtal med barnet ägde rum	22	47 %
Hur lång tid samtal med barnet tog	33	70 %
Vilka som närvarade vid samtal med barnet	40	85 %
Vad barnet berättat	44	94 %
Vad barnet uttryckte på annat sätt än verbalt	29	62 %
Vad andra har uppgett att barnet har för uppfattning/åsikt	33	70 %
Min bedömning om vad barnet har för uppfattning/åsikt	12	25 %
Vilka intressen som haft betydelse för bedömningen av barnets bästa	43	92 %
Vilka intressen som behöver vägas mot barnets bästa	42	89 %
Vad jag bedömer är barnets bästa	34	72 %
Slutlig bedömning i frågan om uppehållstillstånd	41	87 %
Annat	0	0 %
Jag redovisar inte om jag har/inte har hört/samtalat med barnet (ange varför)	1	2 %

Alla respondenter har inte svarat på alla påståenden men ger indikationer på vilka (del)moment som ses som särskilt viktiga. Vad barnet berättat, vilka intressen som har haft betydelse för bedömningen av barnets bästa och hur det vägts mot andra intressen är de tre påståenden som ges störst betydelse men även redovisningen av *att* samtal med barnet skett och om inte, *varför* det inte har skett uppfattas som centrala delar när det kommer till redovisning/dokumentation.

Övrigt som redovisas, men som färre respondenter valt i enkäten, är information om tiden för samtalet, hur länge det varade, vilka som var närvarande, vad andra har uppgett att barnet har för åsikt samt vad handläggaren bedömer är barnets bästa.

Slutsatser

Indikationer på möjliga kvalitetsbrister

Respondenterna pekar tydligt ut resursbrist som den främsta omständigheten som försvårar en fullgod prövning av barnets bästa. Även i fråga om hörande av barn är detta en försvårande omständighet av vikt. Vid prövningen av barnets bästa är dess egna åsikter en viktig faktor, hörandet av barn är därför nära relaterat till prövningen av barns bästa. Med resursbrist avses i första hand tidsbrist. Som orsak till tidsbristen anges bland annat prioriteringar, som produktionskrav, men även att den tid som bokas för muntlig asylutredning inte är anpassad efter det enskilda ärendet och att tillräcklig tid inte avsätts för utredning med barnen i familjen.

Respondenterna är eniga om att då tidsbrist uppstår så är det i regel barnet som är den eller de individer i familjen som riskerar att prioriteras ned. Finns det fler barn i familjen så förefaller de prioriteras i åldersordning, efter de vuxna. Vid tidsbrist faller man alltså tillbaka till ett synsätt på barnets roll som i första hand medsökande till de vuxna, inte en egen individ med egna rättigheter. Därmed blir barns rätt till en fullgod prövning och att komma till tals underordnad de vuxnas rättigheter att komma till tals och beroende av vilka signaler som sänds till operativ personal om möjligheten att ta ytterligare resurser i anspråk för adekvat barnfokus.

Gällande hörande av barn förefaller det finnas en skillnad mellan synsättet på barn i familj och barn utan vårdnadshavare. Detta kan delvis förklaras av att föräldrar ibland motsätter sig att barnet hörs, att verket avstår från att höra barnet i syfte att undvika lojalitetskonflikter i förhållande till föräldrarna och att alternativet föreligger att ställa barnfokuserade frågor till föräldrarna. Svaren indikerar dock att barn i familj överlag hörs i lägre utsträckning, oaktat om dessa skäl föreligger och snarare baserat på ålder. En respondent anger exempelvis att *”Om barnet är ensamkommande barn så hörs barnet i vilket fall och frågor anpassas utefter åldern, om det rör sig om barn i familj är det oftast äldre än 13 år där vi pratar om tillstånd med barnet.”*

Barn riskerar alltså i större utsträckning att osynliggöras, då de inte handläggs enskilt utan som en del i en familj. Svaren indikerar en uppfattning att prioriteringen av barnfrågorna återspeglas i hur mycket resurser som läggs på barnärenden. Det framförs önskemål om att tidsåtgång för prövning av barns bästa i högre utsträckning ska beaktas i beslutsprognoser. Att resurserna för hantering av de enskilda ärendena

upplevs otillräckliga utgör därmed en kontrast mot signaler om ett ökat barnfokus som sänds genom andra, mer övergripande åtgärder på området och medarbetarnas egen kunskap om innebörden av det.

Av den rättsliga styrningen gällande specifikt hörande av barn framgår att det finns ett fåtal omständigheter som innebär att barn inte bör höras. Med hänsyn till att barnkonventionen saknar ett olämplighetsundantag får barn anses ha en stark och principiell rätt att få komma till tals. Utlänningslagens bestämmelse om att höra barn ska dessutom tolkas i ljuset av barnkonventionen varför det bara kan anses vara olämpligt att höra ett barn, om barnet själv uppger att hon eller han inte vill det. Barnet självt, men också barnets ställföreträdare, har alltid möjlighet att avböja utredning. Barnets åsikter och egna skäl ska då utredas på annat sätt.

Att vårdnadshavaren motsätter sig muntlighet är en av de vanligare orsakerna till att ett barn inte hörs. Respondenterna ger också i många fall uttryck för en god metodik då dessa situationer uppstår.

Den vanligaste orsaken till att barn inte hörs är dock barnets ålder och andra förekommande orsaker, utöver resurs- och tidsbrist, är att vårdnadshavaren närvarar och lojalitetskonflikter. Det framgår inte i vilken utsträckning dessa frågor uppstår. Om barnets åsikter och eventuella egna skäl då inhämtas på annat sätt framgår inte heller av enkätsvaren, vars format lämnar begränsat utrymme för liknande fördjupande frågor. Oaktat om information inhämtats på annat sätt så ligger dessa orsaker till att inte erbjuda muntlig utredning inte i linje med den rättsliga styrningen. Ett barn har, oavsett ålder, en rätt att få komma till tals och barnets åsikter ska bedömas med hänsyn till ålder och mognad.² Frågorna som ställs under utredningen ska vara adekvata, men anpassas till barnets ålder och mognad. Om respondenterna med ålder i hög utsträckning avsett mycket små barn som ännu inte kan kommunicera framgår dock inte, varför försiktiga slutsatser får dras i det avseendet.

Risken att ett barn hamnar i en lojalitetskonflikt förekommer som en orsak till att barn inte hörs, men utgör inte någon rättslig grund för att anse det olämpligt att erbjuda barnet att höras muntligen. Man vill dock undvika att barnet hamnar i lojalitetskonflikter och orsakas obehag. Situationer kan uppstå då ett barn lämnar uppgifter som strider mot dess vårdnadshavares och man kan även inför en möjlig utredning med barnet ha konstaterat brister i föräldrarnas uppgifter. Detta väcker frågor om bevisvärdering och utredningsdjup. Om uppgifterna barnet lämnar är av sådan art att de är av

² [Rättsligt ställningstagande om att höra barn](#), RS/010/2020

relevans för prövningen av ärendet bör detta leda till att barnets uppgifter följs upp och att utredningsunderlaget kompletteras genom att vårdnadshavaren hörs på nytt eller att det vidtas andra utredningsåtgärder. Något utrymme för att bortse från uppgifter som barnet lämnat föreligger inte, även om vi, vid bedömningen av vilket bevisvärde barnets uppgifter kan tillmätas, bör ta hänsyn till barnets ålder och mognad och bedöma uppgifterna med försiktighet. Det är också av vikt att exempelvis tecken på människohandel och identitets- och familjeuppgifter samt eventuella egna skäl utreds på lämpligt sätt, även om lojalitetskonflikter uppstår eller kan komma att uppstå. Det kan till exempel förekomma att barn förs till Sverige av personer som utger sig för att vara barnets föräldrar.

Behov av ärendegenomgång - inriktning

Enkäten i sig är inte tillräckligt djupgående för att dra slutsatsen *i vilken utsträckning* kvalitetsbrister gällande prövningen av barns bästa och barns rätt att komma till tals föreligger, uppgifterna utgör dock en indikation på att så kan vara fallet och att åtgärder kopplade till de orsaker som framkommer i så fall behöver vidtas. Svaren ger också indikationer på vad som kan ligga till grund för eventuella brister, om sådana skulle bekräftas.

Möjligtvis behöver exempelvis tiden för att handlägga barnärenden utökas, bland annat den som avsätts för asylutredning med barn och beslutsskrivning i barnärenden. Om den upplevda resursbristen och behovet av vardagsnära stöd på området leder till faktiska brister i den rättsliga kvaliteten i dagsläget, trots en tillräcklig kunskapsnivå och generellt tillräckligt omfattande stöd och styrning på en övergripande nivå, bör dock först granskas närmre i en ärendegenomgång. Därigenom kan eventuella brister bekräftas eller avfärdas. Det ger också ett säkrare underlag för att bedöma hur frågan bör prioriteras, vilka åtgärder som bör vidtas och mot vilka områden dessa i så fall bör riktas.

Eventuellt skulle resultatet av enkäten kunna förmedlas till operativ verksamhet redan före en ärendegenomgång och ge verksamheten möjligheten att diskutera resultatet vid exempelvis teammöten eller medarbetarsamtal.

Frågor som bör granskas kvalitativt på individuell nivå är

- om barnärenden är utredda i enlighet med sin beskaffenhet
- om barn getts utrymme att bli hörda, annars om orsaken till att de inte hörts är rättsligt godtagbar
- om barnets identitet, familjeförhållanden och legala vårdnadsförhållanden har utretts och bedömts

- om barns egna asylskäl efterfrågats och utretts
- om de frågor som i övrigt ställts är relevanta för handläggningen och prövningen, dvs om den tid som är avsatt för utredning med barn används på ett adekvat och effektivt sätt
- om prövningen av barnets bästa i beslutet har skett i enlighet med befintlig styrning
- om barnets uppgifter har beaktats och bevisvärderats på ett korrekt sätt
- om det av beslutsmotiveringen framgår vilka faktorer som vägts in vid identifieringen av barnets bästa, vad barnets bästa är och hur avvägningen gått till
- om utgången efter en avvägning ligger inom ramen för bedömningsutrymmet.

Därutöver bör utrymme ges att notera observationer i ärenden som rör barn med funktionsnedsättning.

Lämpliga åtgärder

Om en ärendegenomgång bekräftar indikationerna på möjliga kvalitetsbrister så behöver lämpliga åtgärder vidtas. Även i denna del kan försiktiga slutsatser dras av enkäten.

Barnfokus och god teoretisk kunskap

Sedan Barnkonventionen blev svensk lag har fokus på barnet ökat, likaså de interna kompetenshöjande åtgärderna. Internt stöd och styrning har i stor utsträckning omarbetats och utvecklats och omfattande utbildningar har genomförts, varvid operativ personals kunskap om prövningen av barns bästa har ökat. Av enkäten framgår att en klar majoritet av respondenterna upplever sig ha tillräcklig kunskap och att de fortsatt känner sig trygga i hur de ska bedöma och beakta vad barnets bästa kräver inom utredningar och beslut om uppehållstillstånd.

En sammantagen bedömning av de svar som efterfrågar respondenternas syn på innebörden av prövningen av barnets bästa bekräftar också intrycket av en generellt sett god teoretisk förståelse. Det framstår istället som att det som efterfrågas är ett ökat konkret stöd i den praktiska handläggningen och bedömningen i de enskilda ärendena, i synnerhet gällande identifieringen av barnets bästa och intresseavvägningen.

En majoritet anser inte heller att det skulle saknas interna rutiner, vägledning, riktlinjer och handböcker. Det framförs dock önskemål om ett mer konkret stöd, som exempelbeslut och exempelskrivningar, och en tydlighet i vilka omständigheter som ska vägas in vid prövning av barns bästa. Gemensamt för det fåtal som upplevt sig ha otillräcklig kunskap är att

fokus ligger på den praktiska kunskapen, inte på förståelsen för den rättsliga kontexten eller teoretisk bakgrund.

Föränderlig lagstiftning och brist på praxis - tidsåtgången ökar

Som en del av det konkreta bedömningsstödet efterfrågas även ytterligare praxis. Lagstiftningen utgör så kallad ramlagstiftning, med stort utrymme för individuella bedömningar i enskilda ärenden. De lagrum som aktualiserar en fullständig prövning av barnets bästa innefattar komplicerade sammantagna avvägningar i flera steg, där ledning behöver hämtas i praxis. Rättsområdet är också föränderligt, med ett flertal lagändringar under en kort period, där nivån för beviljande av uppehållstillstånd har skiftat. Praxisutvecklingen upplevs inte ha hållit samma takt. Med detta ökar behovet av internt stöd, utbildning, tid och resurser för att kunna göra fullgoda prövningar i barnärenden.

Fokus på prövningsnära stöd

Vi drar slutsatsen att det, trots vissa önskemål om mer konkret styrning och stöd, i första hand ges indikationer på att det är det vardagsnära stödet som i dagsläget behöver utvecklas. Vi ser faror med att utveckla stödet genom exempelbeslut och exempelmotiveringar, då dessa kan motverka en individuell bedömning, något som i mycket hög grad måste göras vid en korrekt prövning av barnets bästa. Signalerna om hur barn i familj prioriteras och möjligheten att avsätta tid och resurser på prövningsnivå kan behöva ses över. Möjligheten och tiden att arbeta vardagsnära med prövningen av barns bästa förefaller inte ha hängt med kunskapsutveckling, stöd och styrning på området och ett ökat barnrättsfokus.

Det ökade behovet av vardagsnära stöd bör kunna omhändertas inom ramen för de strukturer som är under utveckling till följd av prövningsstödsuppdraget. Strukturerna är inte till fullo på plats ännu, men det har skett en utveckling på området sedan sommaren 2021, då enkäten genomfördes. Att kunskapsnivån generellt är god är vidare positivt och utgör en god grund för en fortsatt prövningsnära utveckling. Respondenterna anser också över lag att en stor kunskapskälla är de egna kollegorna. Ett fortsatt vardagsnära arbete skulle kunna ske genom casegenomgångar, ärendegenomgångar, medsittningar och ett större ansvar från EC/TL att utveckla och förvalta kunskapen som operativ personal redan har. Som ett komplement till detta finns möjligheten att föredra enskilda särskilt svåra ärenden i särskild ordning.

Möjligheten att främja praxisbildning

Respondenterna påtalar en brist på praxis. Ytterligare stöd i praxis skulle underlätta prövningen av barns bästa och det är även av vikt att en syn på barnet som individ fullt ut slår igenom även i migrationsdomstolarna, som i egenskap av överinstans granskar om verket har utrett ärenden för barn i familj i enlighet med dess beskaffenhet och om bedömningen är korrekt och välmotiverad.

UNICEF påtalar i en rapport³ domstolarnas roll och anser att domstolsväsendet behöver växla upp arbetet med att tillämpa barnkonventionen, men också att få mer kunskap i ämnet om barns rättigheter, barns särskilda behov och barnkonventionen precis som kommuner, myndigheter och regioner som har ingått och ingår i kunskapslyftet som Barnombudsmannen ansvarar för. Domstolen behöver göra en intresseavvägning mellan tillämpliga intressen i det aktuella målet, förklara hur olika intressen vägs mot varandra, beskriva hur just det här barnet berörs av situationen, redovisa hur man inhämtat barnets synpunkter och vad barnet har sagt. Enligt UNICEF visar de granskade målen att det är svårt att följa vad domstolen har kommit fram till, vad domstolen har haft för underlag och hur domstolen har kommit fram till en viss ståndpunkt.

Barnkonventionsutredningen konstaterar också, mot bakgrund av en rättsfallsstudie avseende avgöranden meddelade av migrationsdomstolar mellan juni och september 2018⁴, att det inte var ovanligt att det inte framgår *vad* domstolen ansett är barnets bästa eller *hur* det har beaktats.

Parallellt med en utveckling av det prövningsnära stödet bör verket således fortsätta verka för en ökad praxisbildning på området.

Förvaltningsprocessenheterna har en viktig roll såväl vid processföring i migrationsdomstolarna, där brister i handläggning och motivering kan observeras, som i förhållande till möjligheten att identifiera och processa mål i prejudikatintresse vid Migrationsöverdomstolen.

Bifynd

Frågor som arbetsgruppen inte ser möjlighet att inkludera inom ramen för den fortsatta uppföljningen har uppstått. Dessa har lämnats vidare för omhändertagande i annan ordning.

³ UNICEF, [Barnkonventionen som lag i praktiken](#), En granskning av domar från 2020.

⁴ Se Barnkonventionen och svensk rätt, [SOU 2020:63](#), volym 3, avsnitt 47.3.4.

Om sorteringen av svaren i förhållande till utbildningsbakgrund föranleder överväganden vid utformning av kompetensutvecklande åtgärder, som utbildningar, har överlämnats till HR-avdelningen att bedöma.

Av svaren kan en avsaknad av stöd i förhållande till barn med funktionsnedsättning utläsas. Det föreligger dock inte ett tillräckligt underlag för att dra några säkra slutsatser. Bristen förefaller inte endast röra barn, utan personer med funktionsnedsättning generellt. Frågan om en närmre behovsinventering på området har överlämnats till Gruppen för likvärdig behandling. Vi föreslår därutöver att möjligheten ges att notera brister i detta avseende vid en ärendegenomgång.